

КАТАРИНА ТОМАШЕВИЋ

Министарство унутрашњих послова

Београд

САНЕЛА АНДРИЋ*

Криминалистичко-полицијски универзитет

Београд

УДК 177:165.6/.8

Прегледни рад

Примљен: 11.08.2019

Одобрен: 15.09.2019

Страна: 273-283

ПОЛИЦИЈСКА ЕТИКА У НАУЧНОМ ДИСКУРСУ

Сажетак: Полицијска етика је млада теоријско-сазнајна дисциплина а изградњом демократског друштва етика постаје све значајнија компонента и саставни део полицијске професије. Са циљем да истражимо заступљеност тема полицијске етике, у раду смо анализирали издања часописа Безбедност од 2010. до 2018. године и издања часописа Наука, безбедност, полиција (НБП) од 2010. до 2018. године. У истраживању нас пре свега интересује ниво заступљености тема које се баве полицијском етиком као сазнајном дисциплином, етиком полицијске професије и моралом полицијског поступања, као и начин и становиште са кога се у научном дискурсу приступа овој теми.

Кључне речи: Безбедност, НБП, полиција, полицијска етика, етика полицијске професије

Увод

Развојем демократског друштва и фундирањем људских права као основом стварања правне државе, питања и проблематика морала полиције и етике полицијског поступања све чешће заокупљају пажњу опште и научне јавности, као и саме полицијске организације. У нашем друштву истраживања морала полиције тек треба да добију узлет, те је за то неопходно пробудити интересовања научне и стручне јавности за ову битну компоненту бића полиције.

Полицијска етика је теоријско-сазнајна дисциплина која се бави изучавањем полицијског морала. Она користи сазнања многих наука (етике, социологије, социологије морала, психологије, психологије морала, правних и криминалистичких наука) како би дала одговоре и објашњења на нека од основних питања о моралу полицијске службе: које су детерминанте морала полиције, који су главни извори полицијског морала, ко су протагонисти морала полиције и на крају, ко су корисници ефекта морала полиције. Истраживања полицијске етике су (очекивано) најразвијенија и најзаступљенија у високоразвијеним земљама са дугом либерално-демократском традицијом, док у бив-

* sanela.andric@kpu.edu.rs , 064/25-18-107

шим социјалистичким земљама попут наше истраживање ове дисциплине тек добија узлет (Јевтовић, 2009: 11).

Организација, надлежност и овлашћења Министарства унутрашњих послова и Полиције уређени су Законом о полицији, док Упутство о полицијској етици и начину обављања послова полиције и Кодекс полицијске етике уређују начин поступања и овлашћења полицијских службеника. У Упутству о полицијској етици и начину обављања послова полиције из 2003. године, тачка 1., стоји да се у обављању полицијских послова припадници Министарства унутрашњих послова морају руководити етичким принципима утврђеним упутством у складу са Европским кодексом полицијске етике. У члану 1 Кодекса полицијске етике из 2006. године стоји да полиција има овај кодекс ради остварења највиших националних и међународних стандарда полицијског поступања и подршке владавини права. Међутим и поред законодавних решења полицијски службеници наилазе на бројне проблеме, искушења али и дилеме приликом вршења службене дужности (Кесић&Зекавица, 2013: 247-262). Како формално-правна регулатива постоји, на струци и науци је ред да истражи и утврди да ли се и у којој мери у пракси примењују или крше начела полицијске етике.

Методологија истраживања

Предмет нашег истраживања чине два водећа домаћа часописа која се баве темама полицијске професије и полицијског поступања- *Наука, безбедност, полиција* и *Безбедност*. Часопис *Безбедност* је теоријско-стручни часопис Министарства унутрашњих послова Републике Србије и излази три пута годишње, а први број часописа је објављен јануара 1959. године. У часопису се објављују радови из области криминалистичких и полицијско-безбедносних наука. Часопис за криминалистику и право *Наука, безбедност, полиција* (НБП) објављује радове из области кривичних, полицијских, правних, безбедносних и друштвених наука, као и области форензике и информатике. Издавач часописа је Криминалистичко-полицијски универзитет. Часопис је основан 1996. године. Од оснивања до 2004. године излазио је два пута годишње, док се од 2004. године објављују три броја часописа годишње.

Да бисмо истражили заступљеност задатих тема извршили смо анализу садржаја ова два часописа. Временски оквир истраживања чине издања у периоду од 2010. до 2018. године. Разлог одабира овог временског оквира је практичне природе, тачније, доступност свих интернет издања из задатог периода. Укупно ће бити анализирано 26 издања часописа *Безбедност* и 27 издања часописа НБП. Анализом ће бити обухваћени сви радови који се експлицитно или имплицитно баве темом полицијске етике.

Основна хипотеза нашег истраживања је да су теме из области полицијске етике и морала полицијског поступања недовољно заступљене у домаћој литератури, како са епистемолошког тако и са емпиријског становишта.

Основна питања која постављамо у истраживању су: да ли радови у часописима Безбедност и НБП баве полицијском етиком са епистемолошког становишта и да ли се радови у овим часописима баве етиком полицијског поступања.

Основни циљ истраживања је анализа радова који се баве проблематиком етике полицијске професије и скретање пажње стручне јавности на ову значајну тему. Основни задатак је анализа и представљање свих радова који се експлицитно или имплицитно баве питањима полицијске етике, етике полицијске професије и етиком поступања полицијских службеника у обављању службених задатака.

Анализа садржаја часописа Безбедност

Од укупно 26 издања часописа у периоду од 2010. до 2018. године, теме из полицијске етике и морала полицијског поступања се експлицитно или имплицитно обрађују или спомињу у само два рада.

У другом броју издања из 2010. године, проблематика морала полицијског поступања је имплицитно заступљена у раду *Ставови припадника криминалистичке полиције ПУ Београд о најзначајнијим питањима демократске реформе полиције- резултати истраживања*, тачније, анализом садржаја се могу извући закључци о етичким ставовима припадника полицијске службе (Зекавица, 2010: 41-73). Аутор у раду износи резултате истраживања ставова припадника криминалистичке полиције о односу полиције према праву и законским ограничењима полицијске делатности и њиховом утицају на ефикасност полицијског посла, као и законским решењима која регулишу примену оних овлашћења полиције која су од највећег значаја за заштиту људских права и слобода грађана (Зекавица, 2010: 41). Као што можемо видети, аутор са правног аспекта анализира ставове припадника полиције али ћемо социолошком анализом извести закључке о моралним аспектима ставова, нарочито јер се ради о ставовима према овлашћењима полиције која неретко могу довести до злоупотребе и репресивног деловања. Истраживањем је обухваћено 250 испитаника и постављено им је 49 питања у вези са ограничењима која право поставља пред полицију, законским овлашћењима и правима грађана и ограничењима полицијске делатности (Зекавица, 2010: 44-47). Ми ћемо издвојити питања која се имплицитно или експлицитно односе на моралне аспекте ставова.

На питање да ли сматрате да сви грађани, без обзира на њихову припадност (расну, полну или етничку) или опредељење (верско, сексуално или политичко), заслужују једнак третман приликом примене закона, од укупно 248 испитаника који су дали одговор, 242 (97.5%) је одговорило потврдно, док је 6 (2.5%) испитаника одговорило негативно (Зекавица, 2010: 51). Ови резултати указују на висок ниво моралне свести код припадника полиције. На питање да ли оправдавате кршење закона приликом обављања полицијских задатака уко-

лико резултат тога може да буде прибављање адекватних доказа за почињено кривично дело или за одговорност учиниоца, од 248 испитаника који су дали одговор 115 (46%) је рекло да не сматра оправданим без обзира на мотиве или резултате тога, 100 (40.5%) испитаника је рекло да не сматра оправданим али да је тако нешто често нужно, док 33 (13.5%) то сматра оправданим (Зекавица, 2010: 52). На питање да ли сматрате да би полиција требало да има шира законска овлашћења у примени средстава принуде, од 247 испитаника који су дали одговор њих 156 (63%) је одговорило потврдно, 89 (36%) сматра да су постојећа законска решења адекватна, док 2 (1%) сматра да би полиција требало да има ужа законска овлашћења (Зекавица, 2010: 54). На питање да ли сматрате да примена принуде (физичке или психичке) приликом саслушања осумњиченог може да буде од користи полицији у решавању околности везаних за кривично дело и учиниоца, од 245 испитаника који су дали одговор њих 139 (57%) је одговорило да примена принуде може да користи али да је треба свести на минимум, 85 (34.5%) је рекло да је примена принуде некорисна и да је треба у потпуности елиминисати, док је 21 (8,5%) њих рекло да је примена силе корисна и неопходна (Зекавица, 2010:55). На питање о разлогу због којих се јавља корупција у полицији, од 233 испитаника који су дали одговор њих 175 (67%) је одговорило да је разлог неповољан економски статус полицајца, њих 75 (32%) да је разлог лична склоност ка незаконитом понашању, док је 3 (1%) њих одговорило да постоје неки други разлози (Зекавица, 2010: 64). Одговори на ово питање су помало обесхрабрујући јер имплицирају да је корупција прихватљива ако за то постоји оправдан разлог, што не сме бити случај. На питање који су основни разлози због којих полиција злоупотребљава своја законска овлашћења, од 235 испитаника који су дали одговор њих 90 (38%) је одговорило да су разлог околности саме ситуације у којој се полицајац може наћи, 83 (35%) њих да је разлог томе недовољна стручна обученост полицајца, 54 (23%) њих да је разлог непромишљена или неадекватна процена полицајца, док је 8 (3%) њих одговорило да постоји неки други разлог (Зекавица, 2010: 64). Из одговора на наведена питања можемо видети да већи део испитаника има високо развијену моралну свест о часном, непристрасном и легалном обављању своје дужности, али није занемарив проценат оних који прекорачење овлашћења сматрају оправданим у одређеним околностима.

У другом броју издања из 2011. године, у раду *Прекорачење и злоупотреба полицијских овлашћења у сенци дискреционе моћи полиције*, посредно се обрађује питање морала полицијског поступања анализом проблематике прекорачења и злоупотребе полицијских овлашћења путем моћи дискреционог одлучивања полиције (Кесић, 2011:66-89). Аутор са криминолошког становишта анализира задати проблем, али се могу извести етичке импликације дискреционог поступања полиције које може довести до прекорачења или злоупотребе овлашћења. У раду се најпре наводе општа обележја дискреционе моћи полицијских службеника, а затим фактори у процесу дискреционог одлучивања који могу довести до прекорачења и злоупотребе. Дискрециона оцена у поступању полиције дефинише се као слобода одлучивања онда када постоји простор да полицијски службеник сам изабере између могућих праваца

деловања, односно, као слобода избора у начину решавања одређеног проблема (Кесић, 2011: 68). Већ из саме дефиниције дискреционог поступања имплицира могућност злоупотребе овлашћења јер избор деловања у датом тренутку зависи од моралних ставова и моралне свести самог полицијског службеника, као индивидуалног протагонисте полицијског морала. Неки од неподесних критеријума који одређују да ли је неки полицајац злоупотребио свој ауторитет су раса, етничко порекло или пол осумњиченог или жртве; изглед осумњиченог; богатство; марка возила; политички разлози; став да циљ оправдава средства (Кесић, 2011: 71). Овде такође видимо да начин поступања полицијског службеника у великој мери зависи од моралних ставова и моралне свести.

Фактори који утичу на прекорачење и злоупотребу овлашћења могу се поделити на спољне, организационе и личне (Кесић, 2011: 71). Да бисмо извели закључке о етичким аспектима дискреционог одлучивања полицијских службеника издвојићемо поједине факторе за које сматрамо да су релевантни. Од спољних фактора издвојићемо држање осумњиченог, положај и тражење жртве, однос између осумњиченог и жртве и локацију, од организационих фактора издвојићемо неформална правила, док ћемо од личних фактора издвојити етничку припадност и расу полицајца и етничку припадност и расу осумњиченог.

Када је у питању *држање осумњиченог*, понашање и начин његовог обраћања може утицати на реакцију полицајца. У оваквим случајевима примена силе може бити израз неодобравања конкретног понашања осумњиченог. Аутор у раду наводи да полицајци најчешће примењују физичку силу како би одржали или успоставили ауторитет према осумњиченима који не показују поштовање, који су дрски приликом хапшења и понашају се агресивно (Кесић, 2011: 75). Затим, када је у питању *положај и тражење жртве*, до прекорачења или злоупотребе овлашћења може доћи када полицијски службеник није у стању да се повеже са жртвом и разуме њену патњу. Приликом поступања у случајевима силовања жена полицајци (мушкарци) се не могу поистоветити са жртвом; приликом виктимизације хомосексуалаца полицајци често осуђују жртву и њен начин живота па могу одустати од интервенције при чему непружање адекватне заштите води даљој виктимизацији и може довести до већих последица; полиција такође има специфичан приступ према жртвама међупартнерског насиља у породици, где се насиље сматра личним проблемом којим не треба да се бави полиција, а мушкарцима жртвама партнерског насиља се најчешће не верује што на крају демотивише жртву да пријави кривично дело (Кесић, 2011: 75-76). Из наведеног можемо видети да полицијска субкултура и установљене традиционалне норме и вредности утичу на начин поступања полицијских службеника, што са аспекта професионалног морала не може бити оправдано. Што се *односа осумњиченог и жртве* тиче, полиција усклађује своје интервенције у складу са тим да ли постији блискост између њих, поступајући другачије него када та блискост не постоји (Кесић, 2011: 77). Овакво поступање такође није оправдано, јер без обзира на блискост жртве и осумњиченог полицијски службеник је дужан да поступа непристрасно и по службеној дужности. *Локација* утиче на могућност злоупотребе овлашћења у

зависности да ли је у питању јавно или „интимније“ окружење, водећи рачуна да неке поступке држе даље од очију јавности чиме се смањују шансе за јавну осуду или критику (Кесић, 2011: 78).

Неформална правила и вредности унутар полицијске поткултуре значајно утичу на понашање полицајаца, што посебно долази до изражаја током интервенције у групи када сваки полицајац своје одлуке и поступке прилагођава очекивањима и акцији групе (Кесић, 2011: 80). Овде ћемо опет нагласити значај полицијске (пот)културе и установљених традиционалних вредности које често утичу на расуђивање полицијских службеника у одређеним ситуацијама.

Етничка припадност и раса полицајца и *етничка припадност и раса осумњиченог*, према нашем мишљењу, има највише утицаја на прекорачење или злоупотребу овлашћења. Како аутор наводи, полицајци одређене расе агресивније патролирају, чешће врше хапшења и остварују више контаката са грађанима, док полицајци припадници мањина трпе притисак унутар организације те су принуђени да своје приоритете усклађују очекивањима радног окружења (Кесић, 2011: 81). Са друге стране, етничка припадност и раса осумњиченог често представљају критеријум на основу кога полицајци доносе одлуке о поступању. Ово је нарочито очигледно приликом заустављања, контроле, примене силе и лишења слободе. Међутим, дешава се да расна и национална несразмерност маскира утицај неких других фактора (Кесић, 2011: 83-84).

Анализа садржаја часописа НБП

Од укупно 27 издања у периоду од 2010. до 2018. године, теме из полицијске етике и морала полицијског поступања се експлицитно или имплицитно обрађују или спомињу у пет радова.

У другом броју издања из 2011. године се непосредно говори о моралу полицијских службеника у раду *Утицај етоса мушкости на положај жена у полицији* (Кесић, 2011: 165-176). Аутор у раду прави разграничење између екстерне и интерне дискриминације коју врше полицајци, где се интерна дискриминација, углавном, заснива на положају жена у полицији, проблему интеграције у „мачо“ колектив, потцењивању њихових способности и сексуалном узнемиравању (Кесић, 2011: 165). Полиција је добила карактер мушке професије а вредности које негује полицијска култура су храброст, физичка и ментална снага (мушкарца), чврст став, самопоуздање и поверење. Храброст је синоним за идентитет полицајца који се повезује са етосом мушкости (мужевности) (Кесић, 2011: 165-166). Са друге стране, положај жена у полицији анализира се кроз проблеме са којима се суочавају у традиционално мушкој професији јер „само прави мушкарац може бити полицајац“ (Кесић, 2011: 167-168). Аутор наводи низ проблема са којима се жене полицајци суочавају а који су последица традиционалног схватања да је полицијска професија резервиса-

на за мушкарце: неодобравање мушких колега и неравноправност, потцењивање њихових способности, усмеравање на аналитички рад и администрацију јер је оперативни рад резервисан за мушкарце, сексуално узнемиравање (Кесић, 2011: 167-173). У раду су наглашени стереотипи са којима се жене полицајци суочавају у свету мушке полиције и особености и вредности полицијске (суб)културе. И овде можемо видети колико су значајне полицијска (суб)култура и традиционалне (можемо рећи и патријархалне) вредности.

У првом броју издања из 2016. године, у раду *Дисциплинске мере за полицијске службенике у Републици Хрватској и Републици Србији*, аутори су дали приказ и опис законом прописаних дисциплинских мера за полицијске службенике у праву Републике Хрватске и Републике Србије (Јурас&Никач, 2016: 187-202). Дефинисани су појмови полицијског службеника, дисциплинске одговорности, дисциплинске мере, образложена је сврха дисциплинског кажњавања, наведене и описане мере за лаке и тешке повреде службене дужности. Дат је и критички осврт на законодавство. У мере за лаке повреде службене дужности спадају писана опомена и мања новчана казна, док у мере за тешке повреде службене дужности спадају већа новчана казна, распоређивање на друго радно место, заустављање у стицању вишег чина/звања од две до четири године, губљење стеченог чина/звања у стручној спреми и престанак радног односа (Јурас&Никач, 2016: 190-195). Аутори су раду пришли са становишта правних наука и навели и описали законска решења у вези са дисциплинским мерама и дисциплинском одговорношћу полицијских службеника. У дубљу расправу нећемо улазити нити коментарисати законска решења јер то није предмет наше анализе, али само разматрање проблематике дисциплинских мера даје допринос и имплицитно скреће пажњу на морал полицијске службе. Поједине дисциплинске мере се могу уврстити у моралне санкције и могу послужити као основ истраживања моралних аспеката повреде службене дужности.

У другом издању из 2016. године аутор у раду *Прилог питању етике кадрова у државној управи* говори о етици рада и понашања која је утемељена у законима, подзаконским актима и етичким кодексима, тачније, о етици државних службеника (Васиљевић, 2016: 111-122). Аутор истиче да је од изузетне важности да у органима државне управе раде државни службеници који поседују високе стручне и моралне карактеристике, где правила службеничке етике обухватају, између осталог, однос службеника према грађанима о чијим правима и дужностима одлучују и према друштвеној заједници (Васиљевић, 2016: 114). Службеничка етика представља скуп друштвених правила која службеник прихвата као свој лични стандард понашања, а повреде правила етичког кодекса подлежу дисциплинској одговорности. У етичке кодексе појединих земаља убрајају се и правилан рад, пристојно понашање, поштовање етике и правде као и понашање у складу са правилима струке (Васиљевић, 2016: 115). Аутор затим наводи европске институције које уређују област службеничке етике, попут Европске уније и Савета Европе, у чијим су актима садржани стандарди и начела професионалног и стручног рада државних службеника. Тако, на пример, Кодекс Савета Европе предвиђа да јавни службеници морају поступати на

основу закона, непристрасно, савесно и практично, не ометајући спровођење законитих политика. (Васиљевић, 2016: 116- 118). И овде аутор проблематици приступа са правне стране али је у раду несумњиво дат допринос и подстрек за даља истраживања радне/службеничке етике. Полицијска етика је врста професионалне етике, а полицијски службеници морају поступати у складу са Кодексом полицијске етике.

У трећем издању из 2016. године аутор у раду *Етичка начела полицијског рада у заједници са малолетним преступницима* говори о етичким дилемама са којима се сусрећу полицијски службеници у поступању према деци и малолетницима, при чему примена Кодекса полицијске етике игра важну улогу (Делибашић, 2016: 149-168). Аутор најпре наводи међународне институте и позитивно-правне прописе који утичу на социоетичке аспекте рада полицијских службеника у поступању према деци и малолетницима. Организација уједињених нација, Савет Европе и Европска унија донели су велики број међународних института у заштити права деце и малолетника, а који се тичу стандарда поступања полицијских службеника, међу којима су најзначајније *Конвенција УН и правима детета* и *Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода* (Делибашић, 2016: 151). Из домаћег законодавства аутор спомиње *Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-правној заштити малолетних лица*, *Упутство о поступању полицијских службеника према малолетним лицима и млађим пунолетним лицима*, *Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања*, *Посебни протокол о поступању полицијских службеника у заштити малолетних лица од злостављања и занемаривања* који је донело Министарство унутрашњих послова Републике Србије, *Упутство о полицијској етици и начину обављања послова полиције* и *Европски кодекс полицијске етике- Препоруке* (Делибашић, 2016: 153). Аутор наглашава како сви наведени институти налажу да полицијски службеници морају да уважавају и поштују особености дечије личности, аутономност дечије личности. Као што видимо, у првом делу рада се са претежно правног аспекта говори о етици полицијског поступања, тачније о законским решењима и регулативама. Затим се у другом делу рада расправља о кодексу полицијске етике и етичким начелима полицијског рада са малолетним преступницима, јер, како аутор наглашава, примена полицијских овлашћења подразумева и одређене облике моралне регулације (Делибашић, 2016: 155-163). Кодекс полицијске етике, осим што представља листу образаца понашања и поступака полицијских службеника, претпоставља и поштовање виших вредности уз исказивање хуманости у раду (Делибашић, 2016: 155). Из тог разлога је Комитет министара Савета Европе донео *Кодекс о понашању полицајаца* и *Европски кодекс полицијске етике*. Уопштено, сва европска и домаћа законодавна решења налажу од полицијских службеника поштовање људских права и достојанства, поштену истрагу, непристрасност, ограничену употребу силе, противе се тортури и нељудском понашању и било ком виду дискриминације. Рад несумњиво може послужити као инспирација за продубљенију анализу кодекса и законодавних решења етике полицијске професије са становишта полицијске етике као науке, али и за емпиријску проверу поштовања наведе-

них законодавних решења како би се утврдио степен моралности поступања полицијских службеника.

У првом броју издања из 2017. године аутор у раду *Полицијска бруталност и тортура- сличности и разлике* повлачи демаркациону линију између полицијског насиља, прекорачења овлашћења, прекомерне употребе силе, полицијске бруталности и тортуре (Кесић, 2018: 35-50). Неки аутори под полицијским насиљем подразумевају шири спектар поступања попут вербалног злостављања, застрашивања и претњи, неуљудност, неприкладно коришћење ауторитета и слично (Кесић, 2018: 36). Аутор у даљем тексту прави разлику између прекомерне употребе силе и бруталности. Прекомерна сила подразумева употребу силе већег интензитета него што је потребно у одређеној акцији. Код полицијске бруталности, поред тога што је употребљена већа сила него што је потребно, та сила није легитимна, односно законски подржана. Полицијска бруталност укључује субјективни осећај полицијског службеника, односно, намерно и неправедно коришћење силе, свесно коришћење дозвољених граница употребе силе (Кесић, 2018: 38-39). Са друге стране, под тортуром се подразумева сваки акт којим се неком лицу намерно наносе боли или тешке физичке и менталне патње, у циљу добијања обавештења или признања (Кесић, 2018: 42-43). С обзиром на то да полицијска бруталност и тортура спадају у нехумано и неетичко понашање и поступање, можемо сматрати и овај рад подстицајем за истраживање моралних аспеката полицијског поступања.

Дискусија

У раду смо извршили анализу садржаја укупно педесет и три издања часописа *Безбедност и НБП* од 2010. до 2018. године. Теме из области полицијске етике, морала полиције и полицијског поступања се спомињу у свега седам радова, у два рада из часописа *Безбедност* и пет радова из часописа *НБП*. У свим радовима је задата проблематика имплицитно заступљена те смо анализом садржаја извели закључке и мишљења. Ни један рад се не бави полицијском етиком са епистемолошког становишта, док се проблематика морала полиције и полицијског поступања може имплицитно анализирати. У два рада у часопису *Безбедност* теме из полицијске етике, морала полиције и полицијског поступања (имплицитно) се обрађују са правног и криминолошког аспекта. У првом раду је аутор истраживао ставове припадника полицијске професије у вези са демократском реформом полиције, док је аутор другог рада истраживао прекорачење и злоупотребу полицијских овлашћења кроз примену дискреционе моћи полиције. У часопису *НБП* је ситуација боља те су споменуте теме заступљене у пет радова. Аутори се овде баве положајем жена у полицији, дисциплинским мерама за полицијске службенике, сличностима и разликама између полицијске бруталности и тортуре, али и питањем етике кадрова у државној управи и етичким начелима полицијског рада у заједници са малолетним преступницима, чиме је дат директнији допринос анализи комплексности проблематике етике полицијске професије и морала полицијског

поступања. Основна хипотеза нашег истраживања да су теме из области полицијске етике и морала полицијског поступања недовољно заступљене у домаћој литератури, како са епистемолошког тако и са емпиријског становишта, несумњиво је потврђена.

Закључак

Теме полицијске етике, етике полицијске професије као врсте професионалне етике и морала полицијског поступања несумњиво су недовољно заступљене у стручној научној литератури. Чињеница да се ни у једном раду не анализирају питања полицијске етике са епистемолошког становишта представља кочницу у развоју ове дисциплине у нас. Анализирани радови свакако дају одређени допринос у истраживању ове слојевите проблематике, али је неопходан озбиљнији допринос струке и науке како би се полицијска етика као научна дисциплина развијала у академским круговима и постала саставни део истраживања полицијске професије и полицијског поступања. Поред формално-правне регулативе, неопходна су емпиријска истраживања етике полицијског поступања у кривичним стварима.

Литература:

1. Delibašić, Milan (2016): Etička načela policijskog rada u zajednici sa maloletnim prestupnicima, *NBP*, br. 3, str. 149-168.
2. Jevtović, Miroslav (2009): *Uvod u policijsku etiku*, Kriminalističko-policijska akademija, Beograd.
3. Juras, Damir i Nikač, Željko (2016): Disciplinske mere za policijske službenike u Hrvatskoj i u Srbiji, *NBP*, br. 1, str. 187-202.
4. Kesić, Zoran (2011): Prekoračenje i zloupotreba policijskih ovlašćenja u senci diskrecione moći policije, *Bezbednost*, god. 53, br. 2, str.66-89.
5. Kesić, Zoran (2011): Uticaj etosa muškosti na položaj žena u policiji, *NBP*, br. 2, str. 165-176.
6. Kesić, Zoran (2018): Policijska brutalnost i tortura- sličnosti i razlike, *NBP*, br. 2, str. 35-50.
7. Kesić, Zoran i Zekavica, Radomir (2013): *Pravne i etičke dileme policijske profesije*, Suprotstavljanje savremenom organizovanom kriminalu IV, Kriminalističko-policijska akademija, Beograd.
8. Kodeks policijske etike, „*Sl. glasnik RS*“, br. 92/2006.
9. Uputstvo o policijskoj etici i načinu obavljanja poslova policije, „*Sl. glasnik RS*“, br. 41/2003.
10. Vasiljević, Dragan (2016): Prilog pitanju etike kadrova u državnoj upravi, *NBP*, br. 2, str. 111-122.
11. Zakon o policiji, „*Sl. glasnik RS*“, br. 6/2016, 24/2018 i 87/2018.
12. Zekavica, Radomir (2010): Stavovi pripadnika kriminalističke policije PU Beograd o najznačajnijim pitanjima demokratske reforme policije–rezultati istraživanja, *Bezbednost*, god. 52, br 2, str. 40-72.

Интернет извори:

1. Žurnal za kriminalistiku i pravo, <http://nbp.kpu.edu.rs/>
2. Časopis Bezbednost, Ministarstvo unutrašnjih poslova, http://www.mup.gov.rs/wps/portal/sr/Publikacije!/ut/p/z0/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfljo8ziDY0sjTyM3Q183EPN3Qwfc293IJDzD19TM31vfSj8CsAmpCZVVgY5agflZyfV5JaUaIfUVCaIJOZHJ9cWZSZA2SoGoAFshOTM7NSVQ2SE4vzCzKLFZJSq5JSU_Lyi0v0C7KjIgGqLXDa/

POLICE ETHICS IN SCIENTIFIC DISCOURSE

Summary: Police ethics is a young theoretical discipline and by upbuilding a democratic society ethics becomes an significant component and an integral part of the police profession. In order to investigate the coverage of the topic of police ethics, we analyzed the issues of the magazine Security from 2010 to 2018 and the issues of Science, Security, and Police (SSP) from 2010 to 2018. In our research, we are primarily interested in the amount of representation of topics dealing with police ethics as cognitive discipline and ethics of the police profession, as well as the way and standpoint from which the scientific discourse approaches this topic.

Key words: Security, SSP, police, police ethics, ethics of police profession

